

Obsah/Contents

State/ Articles

Jaroslav Ďaďo, Ivan Sedliačik

Unintended Consequences of Energy Policy in Slovakia.....	123
Nezamýšľané dôsledky energetickej politiky na Slovensku	

Jitka Veselá, Lucie Neubauerová

Is the Halloween Effect Present on the Share Markets of the BRIC Countries?	132
Je Halloween efekt prítomný na akciových trhoch krajín BRIC?	

Katarzyna Kulig-Moskwa, Joanna Nogiec

Innovative Business Model Using the Idea of Fair Trade.....	143
Inovatívny podnikateľský model založený na fair trade	

Jana Sokolová, Lenka Hvolková

Sociálne zodpovedné investovanie na Slovensku a v Rakúsku	152
Socially Responsible Investment in Slovakia and Austria	

Erika Dudáš Pajerská

Food Deserts as Important Determinant of Health of People	163
Potravinová nedostatočnosť ako významný determinant zdravia obyvateľstva	

Jana Džuhová

Finančná autonómia samosprávnych krajov	175
The Financial Autonomy of Self-government Unit	

Danuta Stawasz

Revitalisation and Innovative Management of City Development.....	182
Revitalizácia a inovatívny manažment rozvoja mesta	

Matúš Marciš

Zavádzanie systému kvality služieb v cestovnom ruchu na Slovensku.....	194
Implementation of Service Quality System in Tourism in Slovakia	

Marian Gučík, Matúš Marciš

Očakávania absolventov cestovného ruchu o uplatnení v praxi	203
Expectations of Tourism Graduates about the Application in Practice	

Diskusia/ Discussion

Sergey Volkov	
Place Marketing and Branding in Russia: the Case Study.....	216
Teritoriálny marketing a tvorba značky v Rusku: prípadová štúdia	

Z vedeckého života/ From Scientific Life

Scientia Iuventa 2016 (Simona Šályová, Ivana Rybovičová)	223
--	-----

Recenzie/ Book Review

Nové trendy v riadení podniku (Matúš Marciš).....	225
New Trends in Management of Enterprise	
Dobrovoľnícky cestovný ruch (Jana Sokolová).....	227
Volunteer Tourism	

Ročník 17 – číslo 2 – 2016
Volume 17 – Number 2 - 2016

EKONOMIKA A SPOLOČNOSŤ

Journal of Economics and Social Research

**Vedecký časopis Ekonomickej fakulty
Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici**

*The Scientific Journal of the Faculty of Economics
Matej Bel University Banská Bystrica*

Slovakia

Sociálne zodpovedné investovanie na Slovensku a v Rakúsku *Socially Responsible Investment in Slovakia and Austria*

Jana Sokolová, Lenka Hvolková

Corporate social responsibility is a dynamic concept that is constantly adapting to new needs and economic, social and technological developments. Professional management of this process and the implementation of socially responsible investing strengthens companies' position on the market and gives them long-term competitive advantage, while changing the world for the better. The article deals with the implementation of socially responsible investment in Slovak enterprises and enterprises in selected countries of the European Union, in Austria. It examines the results of primary research and identifies what kinds of socially responsible investment are performed in Slovak and Austrian companies, how much money they invest in the responsible projects and what are the different motives and barriers of implementation socially responsible investment. The aim of this article is to evaluate the implementation of socially responsible investment in Slovak and Austrian enterprises.

Key words: *Corporate social responsibility. Social investment. Socially responsible investment. Sustainable and responsible investment.*

JEL Classification: L_{29} M_{14}

Úvod

Vplyvom globalizácie trhu čoraz viac rastú nároky na výkonnosť a efektívnosť podnikov. Manažéri rozhodujú, do ktorých projektov investujú voľné finančné zdroje, aby uspokojili strategické potreby podniku a tým zabezpečili jeho prosperitu. V súčasnosti sa ukazuje, že podniky, ktoré vo svojej činnosti zohľadňujú myšlienky spoločensky zodpovedného podnikania, sa rýchlejšie dostávajú do povedomia a častokrát aj priazne zákazníkov, čím si ľahšie upevňujú miesto na trhu a získavajú konkurenčnú výhodu. Aby manažéri uspokojili tento rastúci trend, mali by okrem klasických investičných rozhodnutí postavených najmä na finančných kritériách návratnosti investície zakomponovať do svojho portfólia rovnako investície zohľadňujúce aj sociálne, environmentálne a etické prvky. Takýto druh investovania sa nazýva sociálne zodpovedné investovanie, pričom podnikom zabezpečuje pridanú hodnotu hlavne v podobe mimoekonomických prínosov.

1. Sociálne zodpovedné investovanie

K tradičným determinantom investičného rozhodovania ako je riziko, výnos a likvidita pridáva koncept sociálne zodpovedného investovania nepeňažné alebo extra-finančné kritériá. Tým sa základný magický trojuholník neoklasickej teórie financií rozširuje o štvrtý rozmer

do tzv. magického štvoruholníka (Pinner, 2003; Ulshöfer, Bonnet, 2009). Z pohľadu Fóra pre udržateľné a zodpovedné investovanie (The Forum for Sustainable and Responsible Investment - USSIF) môžeme sociálne zodpovedné investovanie definovať ako investičnú disciplínu postavenú na environmentálnych, sociálnych a etických kritériách generujúcich dlhodobé konkurenčné výnosy a pozitívny spoločenský účinok. Predstavuje rozvoj, ktorý uspokojuje potreby súčasnosti bez toho, aby bola ohrozená schopnosť budúcich generácií uspokojovať svoje vlastné potreby (Brundtland, 1987). Extra-finančné kritériá investícií tvoria sociálne, environmentálne a etické faktory, ktoré sa čoraz častejšie stávajú predmetom záujmu investorov a podnikov. Pokiaľ podnikom vo veľkej miere rastie kapitál, sú čoraz viac posudzované extra-finančnými kritériami (Ulshöfer, Bonnet, 2009). Podniky sa tak dostávajú pod väčší tlak dodržiavať isté „vyššie štandardy“, čím sociálne zodpovedné investovanie podporuje vývoj zodpovednejšieho ekonomického systému (Schmidt, Weistroffer, 2010).

Pri zameraní sa na zodpovedné investovanie stoja podniky pred otázkou, akú váhu by mali prisúdiť extra-finančným aspektom a akú váhu finančným aspektom. Široká škála jednotlivých foriem alebo prístupov v sociálne zodpovednom investovaní sa tvorí práve zameraním podnikov na jednotlivé determinanty magického štvoruholníka. Základnou myšlienkou sociálne zodpovedného investovania je (ako pri iných investičných stratégiách) dosiahnuť maximálny finančný výnos a zároveň implementovať do svojho rozhodnutia aj prvky spoločensky zodpovedného podnikania. Podniky majú tak tri základné možnosti ako orientovať svoju činnosť:

- zamerať sa viac na finančné aspekty a pozitívny sociálny účinok brať ako pridanú hodnotu,
- nastaviť rovnaké požiadavky na extra-finančné ako aj finančné aspekty,
- zamerať sa viac na extra-finančné aspekty a prípadný ekonomický prínos brať ako pridanú hodnotu.

Takýto pohľad na sociálne zodpovedné investovanie kombinuje ich trhovú aj netrhovú charakter. Prevládajúce finančné aspekty sú typické skôr pre trhovú investovanie, ktoré sa v zahraničnej literatúre spája s pojmom Sustainable and Responsible Investment (SRI) (European SRI study, 2008). SRI je dobre vyvinutý prístup, ktorý sa teraz spája s rastúcim sortimentom výrobkov a tried aktív vrátane hlavného prúdu finančných produktov. Investície môžu uskutočniť jednotlivé podniky prostredníctvom sociálne uvedomelých podielových fondov alebo fondov obchodovaných na burze (A guide to the different types of social investing, 2014). Druhú kategóriu sociálne zodpovedných investícií tvoria sociálne investície, ktoré sa navonok prezentujú ako bežné podnikateľské aktivity podnikov, ale ich priamym účelom nie je zvýšiť zisk spoločnosti. Označujú prístup podniku, ktorý prispieva ku zlepšeniu ekonomického i spoločenského prostredia, v ktorom pracuje. Patrí sem podpora vzdelávania a výskumu, kultúrnych projektov, projektov zameraných na vytváranie pracovných miest, výrobu čistej energie či podporou rozvoja detí a mládeže. „Tento typ aktivít podnikov sa nazýva „social investment“, pretože podniky očakávajú za svoju investíciu dlhodobý prínos (Bartošová, Kalousová, 2005, s. 42). Tretiu kategóriu, ktorá nadväzuje na sociálne investície, môžeme charakterizovať pojmom filantropia. V tejto kategórii je predpoklad finančnej návratnosti investície minimálny. Prostredníctvom peňažných a nepeňažných darov podniky očakávajú dosiahnutie maximálneho sociálneho výnosu.

Sociálne zodpovedné investovanie prináša podnikom mnoho výhod, ktoré ich motivujú k tejto činnosti. „Podľa našich skúseností, integrácia sociálnych, environmentálnych a etických faktorov do investičného procesu je zlepšenie, nie obmedzenie. Mať lepší prístup

k rizikovým informáciám vo všetkých formách by nemalo obmedzovať svet investícií ani potenciálne výnosy, práve naopak“ (Per Noesgaard, CEO Sparinvest Group; European Responsible Investing Fund Survey, 2015). Rovnako viacerí autori (Jeřábková, Hartl, 2003; Bussard et al., 2005; Adam, Shavit, 2008; Zelený 2008; Pavlík, Bělčík, 2010) prikladajú sociálne zodpovedným investíciám osobitý význam a ich prínos vidia najmä vo zvyšovaní efektívnosti podnikových činností, podpore inovácií, zvyšovaní príťažlivosti pre investorov aj zákazníkov, zvyšovaní sociálnej úrovne života obyvateľstva angažovaním sa v miestnej komunite a pod.

Podniky pritom neustále bojujú s rôznymi prekážkami, ktoré vplývajú na uskutočňovanie tohto druhu investícií. Bussard et al. (2005) za hlavné prekážky malých a stredných podnikov považujú nedostatok času a ľudských zdrojov, obavu zo zvýšenia nákladov, nedostatok vnútorného presvedčenia, strach z byrokracie, nedostatok vedomostí o spoločensky zodpovednom podnikaní a nevedomosť, ako sa do neho zapojiť. Najväčším problémom sú zvyčajne finančné prostriedky. Podniky nie sú naklonené investovať do oblastí, ktoré nie sú pre ne životne dôležité. Najmä malé a stredné podniky majú málo finančných prostriedkov, a to im bráni urobiť viac (Krigelová, Kerestešová, Kollár, Vašečka, 2007).

2. Cieľ, materiál a metodika skúmania

Cieľom state je zhodnotiť a porovnať súčasný stav sociálne zodpovedného investovania podnikateľskými subjektmi na Slovensku a v Rakúsku.

Stat' prezentuje výsledky prieskumu získané metódou opytovania formou dotazníka distribuovaného elektronickou poštou slovenským a rakúskym podnikateľským subjektom. Dotazníkový prieskum sme uskutočnili v máj 2016. Na tvorbu dotazníka sme použili Google Docs. Získané údaje sme spracovali a vyhodnotili programom Microsoft Excel. Z teoretických metód vedeckej práce sme použili metódy abstrakcie, analýzy a syntézy, komparácie a analógie.

Dotazník pozostával z 13 otázok rozdelených do troch častí. Prvá časť bola venovaná podnikom uskutočňujúcim aj neuskutočňujúcim sociálne zodpovedné investovanie, zatiaľ čo druhá časť dotazníka bola ponúknutá len podnikom, ktoré realizujú tento druh investícií. Dotazník sa zameriaval na zistenie postoja podnikov ku sociálne zodpovednému investovaniu, na zistenie druhov sociálne zodpovedných investícií a výšky investovaných finančných zdrojov. Skúmali sme aj motívy, ktoré podniky vedú k tejto činnosti, ako aj prekážky, ktoré ich naopak od nej odrádzajú. Tretia časť dotazníka obsahovala identifikačné údaje podnikov (veľkosť podniku a oblasť podnikania podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností SK NACE).

V prieskume sme náhodne oslovili 840 slovenských a 740 rakúskych podnikateľských subjektov. Do prieskumu sa zapojilo a riadne vyplnilo dotazník 46 slovenských a 41 rakúskych podnikateľských subjektov. Návratnosť dotazníkov distribuovaných na Slovensku bola 5,4 % a dotazníkov distribuovaných v Rakúsku 5,5 %. V oboch krajinách sa do prieskumu zapojili malé podniky (počet zamestnancov 10 až 49), stredné podniky (počet zamestnancov 50 až 249) aj veľké podniky (250 a viac zamestnancov) (tabuľka 1).

Tabuľka 1 Štruktúra respondentov podľa veľkosti podniku

Podnik	Slovensko		Rakúsko	
	Počet respondentov	Podiel v %	Počet respondentov	Podiel v %
Malý podnik	19	41,3	14	34,2
Stredný podnik	15	32,6	11	26,8
Veľký podnik	12	26,1	16	39,0
Spolu	46	100,0	41	100,0

Zdroj: Vlastné spracovanie, 2016.

Druhým identifikačným údajom bolo zaradenie podnikov podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností SK NACE (tabuľka 2).

Tabuľka 2 Štruktúra respondentov podľa OKEČ

Odvetvie	Slovensko		Rakúsko	
	Počet respondentov	Podiel v %	Počet respondentov	Podiel v %
A. Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a rybolov	5	10,9	6	14,6
C. Priemyselná výroba	14	30,4	13	31,7
F. Stavebníctvo	2	4,3	0	0,0
G. Veľkoobchod a maloobchod	6	13,1	7	17,1
H. Doprava a skladovanie	5	10,9	4	9,8
J. Informácie a komunikácia	3	6,5	3	7,3
K. Finančné a poisťovacie činnosti	0	0,0	5	12,2
L. Činnosti v oblasti nehnuteľností	4	8,7	0	0,0
N. Administratívne a podporné služby	7	15,2	3	7,3
Spolu	46	100,0	41	100,0

Zdroj: Vlastné spracovanie, 2016.

3. Výsledky skúmania a diskusia

Napriek tomu, že rakúska ekonomika má silnejší základ a v povedomí zahraničných investorov zostáva naďalej ako krajina s mnohými výhodami, z pohľadu medzinárodných organizácií a ratingových agentúr zaznamenáva Slovensko v posledných obdobiach pozitívnejší ekonomický vývoj, čo je motívom rozvoja investičnej činnosti podnikov. Vplyvom rastúceho záujmu o sociálne zodpovedné aktivity, sa v oboch krajinách vytvárajú vhodné podmienky pre zodpovednú investičnú činnosť.

3.1 Sociálne zodpovedné investovanie na Slovensku

V prieskume sme sa zamerali na to, či slovenské podniky poznajú pojem sociálne zodpovedné investovanie (SZI) a čo ním rozumejú. Väčšina respondentov na otvorenú otázku odpovedala, že sociálne zodpovedné investovanie je spojené s investovaním do zamestnancov, napríklad v podobe výdavkov na ich vzdelávanie a rozvoj, na podporu cestou sociálnych

balíčkov v rôznej forme, alebo na zlepšenie vzťahov medzi zamestnancami a kvality ich života. Rovnako tento pojem spájajú s investovaním do okolia podniku, na podporu subjektov, ktoré realizujú sociálne projekty, či na podporu spoločnosti. Dvaja respondenti spojili sociálne zodpovedné investovanie s environmentálnou stránkou a ako príklad uviedli investície zamerané na triedenie odpadu, znižovanie spotreby papiera a pod. Pozitívne je, že ani jeden respondent neuviedol, že by sa k danej otázke nevedel vyjadriť. Odpovede vyjadrovali význam tohto pojmu tak, ako ho poznáme z teórie. Zaujímavé je, že ako príklady uvádzali respondenti skôr netrhovú formu sociálne zodpovedných investícií – sociálne investície.

Napriek tomu, že respondenti vedia, čo tento pojem znamená, z opýtaných podnikov sociálne zodpovedné investície uskutočňuje 71,7 % a ostatní odpovedali na túto otázku záporne (28,3 %). Z pohľadu odvetvovej štruktúry prevláda investičná činnosť v podnikoch obchodu a služieb (60,6 %), kým sociálne zodpovedné investície nerealizujú prevažne priemyselné podniky (66,7 %) (tabuľka 3).

Tabuľka 3 Sociálne zodpovedné investovanie na Slovensku podľa veľkosti podnikov v %

Investovanie	Malý podnik	Stredný podnik	Veľký podnik
Áno	53	80	92
Nie	47	20	8

Zdroj: Vlastné spracovanie, 2016.

Hlavným dôvodom, prečo podniky na Slovensku neuskutočňujú sociálne zodpovedné investovanie, je nedostatok finančných prostriedkov. Túto možnosť si zvolilo až 91,3 % respondentov. Ak sa na prekážky pozrieme z pohľadu podnikov, ktoré nerealizujú sociálne zodpovedné investície (tabuľka 4), rovnaký názor majú malé a stredné podniky, zatiaľ čo veľké podniky uviedli, že najväčšou prekážkou sociálne zodpovedných investícií je nedostatok času. Respondenti mohli na v odpovedi na otvorenú otázku uviesť svoj názor na faktory, ktoré ich odrádzajú od sociálne zodpovedných investícií. Túto možnosť využilo 13 % opýtaných a ako ďalšie prekážky uviedli napríklad neadekvátne výrobné prostredie, nevyrovnaný ekonomický systém (likvidačný) a neznalosť manažmentu.

Tabuľka 4 Prekážky podnikov neuskutočňujúcich sociálne zodpovedné investície na Slovensku

Pora-die	Malý podnik	Stredný podnik	Veľký podnik
1.	nedostatok finančných prostriedkov	nedostatok finančných prostriedkov zvyšovanie nákladov	nedostatok času
2.	nezáujem zo strany zamestnancov	nedostatok času	nedostatok finančných prostriedkov
3.	zvyšovanie nákladov	-	nezáujem zo strany zákazníkov
4.	nedostatok času	-	nezáujem zo strany zamestnancov
5.	nezáujem zo strany vedenia podniku nezáujem zo strany zákazníkov	-	zvyšovanie nákladov

Zdroj: Vlastné spracovanie, 2016.

Z podnikov, ktoré uskutočňujú sociálne zodpovedné investície považujú stredné a veľké podniky za najväčšiu prekážku nedostatok finančných prostriedkov. Naopak malé podniky ako najvýznamnejšiu prekážku uviedli nedostatok času (tabuľka 5).

Tabuľka 5 Prekážky podnikov uskutočňujúcich sociálne zodpovedné investície na Slovensku

Poradie	Malý podnik	Stredný podnik	Veľký podnik
1.	nedostatok času	nedostatok finančných prostriedkov	nedostatok finančných prostriedkov
2.	nedostatok finančných prostriedkov	zvyšovanie nákladov	nezáujem vedenia podniku
3.	zvyšovanie nákladov	nedostatok času	zvyšovanie nákladov
4.	nezáujem zamestnancov	nezáujem zamestnancov	nedostatok času
5.	-	nezáujem vedenia podniku	nezáujem zamestnancov
		nezáujem zákazníkov	nezáujem zákazníkov

Zdroj: Vlastné spracovanie, 2016.

Podniky mali možnosť identifikovať iné prekážky, ktoré podľa nich majú vplyv na sociálne zodpovedné investovanie. Približne 10 % respondentov označilo ako problém nedostatok osvetu a podpory zo strany štátu, zdĺhavý legislatívny proces a s tým súvisiace veci.

Najvýznamnejším faktorom motivujúcim sociálne zodpovedné investovanie na Slovensku je osobné presvedčenie vedenia podnikov, že tento druh investovania má zmysel a je dôležitý (v prieskume ho uviedlo 87,9 % respondentov). Podniky sa rovnako domnievajú, že sociálne zodpovedné investovanie vedie k upevneniu postavenia značky na trhu a v konečnom dôsledku k znižovaniu nákladov a rastu tržieb (60,6 %). Naopak za najmenej motivujúci faktor respondenti pokladajú tlak zo strany médií (90,9 %) (tabuľka 6).

Tabuľka 6 Motívy sociálne zodpovedných investícií na Slovensku podľa veľkosti podnikov

Poradie	Malý podnik	Stredný podnik	Veľký podnik
1.	osobné motívy	osobné motívy	znižovanie nákladov a rast tržieb
2.	znižovanie nákladov a rast tržieb	upevnenie značky na trhu	upevnenie značky na trhu
3.	regulačná politika štátu	konkurenčná výhoda	konkurenčná výhoda
4.	zvýšenie dopytu	zvýšenie dopytu	zvýšenie dopytu
5.	upevnenie značky na trhu	regulačná politika štátu	zvýšenie dopytu
6.	tlak investorov/akcionárov	znižovanie nákladov a rast tržieb	osobné motívy
7.	tlak médií	tlak investorov/akcionárov	tlak investorov/akcionárov
	konkurenčná výhoda	-	regulačná politika štátu

Zdroj: Vlastné spracovanie, 2016.

Pri hodnotení motívov mali podniky možnosť vyjadriť svoj názor na otvorenú otázku, ktorú využilo len 6 % respondentov. Motívom podnikov je napríklad: „chcem byť obľúbený v našom kolektíve a chcem vidieť v očiach zamestnancov radosť z práce, „zodpovedné podnikanie voči svojim zamestnancom, odberateľom a v neposlednom rade aj odkaz pre budúce generácie“.

Približne 21,2 % podnikov uskutočňujúcich sociálne zodpovedné investovanie sa venuje sociálnym investíciám aj filantropii a 3,0 % realizuje aj udržateľné a zodpovedné investície (Sustainable and Responsible Investment). Žiadny podnik, ktorý sa zúčastnil prieskumu, sa vo svojej činnosti nevenuje len filantropii alebo len udržateľným a zodpovedným investíciám.

Malé podniky najčastejšie investujú finančné prostriedky vo výške 1 000 EUR a menej za rok. Len 30 % malých podnikov ročne realizovalo sociálne zodpovedné investície v hodnote 15 000 až 30 000 EUR. Veľké podniky ročne investujú do sociálne zodpovedných projektov od 15 000 do 30 000 EUR. Najviac rozdielných odpovedí sme získali zo stredných podnikov, kým 50 % stredných podnikov zvolilo možnosť 5 000 až 10 000 EUR ročne, 25 % investuje od 3 000 do 5 000 EUR a rovnako 25 % stredných podnikov realizuje investície v hodnote 30 000 EUR a viac za rok.

3.2 Sociálne zodpovedné investovanie v Rakúsku

Aj v rakúskych podnikoch sme zisťovali, čo rozumejú pojmom sociálne zodpovedné investovanie. Niektorí respondenti sa pozerali na tento druh investícií zo všeobecného pohľadu a definovali ich ako udržateľné investície alebo investície, ktorými sa hľadí do budúcnosti. Ostatné odpovede boli špecifické a respondenti poukazovali na to, že ich vnímajú nielen smerom dovnútra podniku, t. j. výdavky, ktoré slúžia záujmom zamestnancov, ktoré sú typickými investíciami do budúcnosti podniku, ale aj ako investície smerujúce do vonkajšieho prostredia podniku, ktoré berú ohľad na záujmy zainteresovaných strán v najširšom zmysle.

Sociálne zodpovedné investície realizuje 75,6 % rakúskych podnikov, zatiaľ čo zvyšných 24,4 % uviedlo, že tento druh investícií nerealizuje. Podniky, ktoré nerealizujú sociálne zodpovedné investície boli len výrobného charakteru, kým podniky realizujúce tento druh investícií mali zastúpenie rovnako v priemysle (54,8 %) ako aj v obchode a službách (45,2 %) (tabuľka 7).

Tabuľka 7 Sociálne zodpovedné investovanie v Rakúsku podľa veľkosti podnikov v %

Investovanie	Malý podnik	Stredný podnik	Veľký podnik
ÁNO	79	73	75
NIE	21	27	25

Zdroj: Vlastné spracovanie, 2016.

Za najväčšiu prekážku sociálne zodpovedného investovania považujú podniky nedostatok finančných prostriedkov a pocit, že investovaním sa podnikom vzrastú náklady. Rakúske podniky si naopak nemyslia, že by nedostatok času alebo zaneprázdnenosť do veľkej miery ovplyvňovali ich rozhodnutie uskutočňovať sociálne zodpovedné investície.

V podnikoch, ktoré neuskutočňujú sociálne zodpovedné investície (tabuľka 8), označili všetky veľkostné typy ako najväčšiu prekážku nedostatok finančných prostriedkov. Za najmenej významný faktor, ktorý ovplyvňuje rozhodnutie malých a stredných podnikov, sa považuje nezáujem vedenia, zatiaľ čo vo veľkých podnikoch nezáujem zamestnancov.

Tabuľka 8 Prekážky podnikov neuskutočňujúcich sociálne zodpovedné investície v Rakúsku

Po- radie	Malý podnik	Stredný podnik	Veľký podnik
1.	nedostatok finančných pro- striedkov nedostatok času	nedostatok finančných pro- striedkov	nedostatok finančných pros- triedkov rast nákladov nedostatok času
2.	zvyšovanie nákladov	nedostatok času rast nákladov	nezáujem vedenia podniku
3.	nezáujem vedenia podniku	nezáujem zákazníkov	Nezáujem zákazníkov
4.	-	nezáujem zamestnancov nezáujem vedenia podniku	nezáujem zamestnancov

Zdroj: Vlastné spracovanie, 2016.

Pri zisťovaní prekážok podnikov uskutočňujúcich sociálne zodpovedné investície sa poradie zamiešalo. Názor veľkých podnikov je totožný s názorom malých podnikov a v prvých dvoch bodoch sa zhodujú aj so všeobecným názorom podnikov. Stredné podniky si naopak myslia, že najväčšou prekážkou je zvyšovanie nákladov (tabuľka 9).

Tabuľka 9 Prekážky podnikov uskutočňujúcich sociálne zodpovedné investovanie v Rakúsku

Po- radie	Malý podnik	Stredný podnik	Veľký podnik
1.	nedostatok finančných prostriedkov rast nákladov	rast nákladov	nedostatok finančných pros- triedkov rast nákladov
2.	nezáujem vedenia podniku	nedostatok finančných pros- triedkov nezáujem zamestnancov	nezáujem vedenia podniku
3.	nezáujem zamestnancov	nezáujem vedenia podniku nezáujem zákazníkov	nezáujem zamestnancov
4.	nezáujem zákazníkov	nedostatok času	Nezáujem zákazníkov nedostatok času

Zdroj: Vlastné spracovanie, 2016.

Najsilnejším faktorom motivujúcim sociálne zodpovedné investovanie je podľa rakúskych podnikateľských subjekty osobné presvedčenie, že dané konanie je správne (80,7 %). Podniky motivuje vedomie, že sociálne zodpovednými investíciami si upevňujú svoje miesto na trhu (54,8 %). Respondenti sa zhodli, že regulačnú politiku štátu, tlak investorov/akcionárov či tlak médií nepovažujú za motivačné prvky. V otvorenej otázke 9,7 % respondentov

identifikovalo vidinu lepšej budúcnosti a snahu o jej dosiahnutie ako dopĺňujúci motivačný faktor (tabuľka 10).

Tabuľka 10 Motívy sociálne zodpovedného investovania v Rakúsku podľa veľkosti podnikov

Poradie	Malý podnik	Stredný podnik	Veľký podnik
1.	osobné motívy	osobné motívy	upevnenie značky na trhu
2.	konkurenčná výhoda upevnenie značky na trhu	upevnenie značky na trhu	konkurenčná výhoda
3.	zvýšenie dopytu	konkurenčná výhoda	osobné motívy
4.	pokles nákladov a rast tržieb	zvýšenie dopytu	pokles nákladov a rast tržieb
5.	-	pokles nákladov a rast tržieb	zvýšenie dopytu

Zdroj: Vlastné spracovanie, 2016.

Rovnako ako na Slovensku aj v Rakúsku najčastejšie prevládajú sociálne investície, ktoré realizujú všetky podnikateľské subjekty a najčastejšie v kombinácii s filantropickými aktivitami (v Rakúsku je to 45,2 % respondentov). Vzhľadom na to, ako sa darí na rakúskom finančnom trhu udržateľným a zodpovedným investíciám (Sustainable and Responsible Investments) nás prekvapilo, že ani jeden respondent neuviedol, že by sa venoval tejto forme investovania.

Predpokladali sme, že najvýznamnejším rozdielnym faktorom v sociálne zodpovednom investovaní na Slovensku a v Rakúsku bude objem finančných prostriedkov, ktoré podniky investujú do svojich zodpovedných aktivít. Realizované množstvo finančných prostriedkov vo všetkých veľkostných typoch podnikov je v oboch krajinách odlišné. Rakúske malé podniky investujú ročne finančné prostriedky v hodnote 15 000 až 30 000 EUR, veľké podniky 30 000 a viac EUR. Stredné podniky v tomto prípade môžeme rozdeliť na dve skupiny, kde 37,5 % podnikov realizuje investície v hodnote 15 000 až 30 000 EUR a 62,5 % investuje 30 000 a viac EUR.

Záver

Spoločenská zodpovednosť podnikov ako aj ich udržateľný rozvoj je v súčasnosti jedným zo základných predpokladov dlhodobého úspechu podniku. Pre podnik to znamená, že sa snaží dosiahnuť nielen ekonomické ciele, ale aj spravodlivosť, dôveru zamestnancov, dôslednosť pri úspore prírodných zdrojov a zároveň si uvedomuje svoje postavenie a úlohu v komunite. Profesionálne riadenie tohto procesu a sociálne zodpovedné investovanie posilňuje pozíciu podnikov na trhu a prináša im dlhodobú konkurenčnú výhodu a zároveň mení svet k lepšiemu.

V stati sme sa zamerali na komparáciu sociálne zodpovedného investovania v dvoch európskych krajinách na Slovensku a v Rakúsku. Napriek tomu, že tento pojem a jeho význam nie je podnikom neznámy, na Slovensku uskutočňuje sociálne zodpovedné investície 72 % podnikov, zatiaľ čo v Rakúsku je to o 4 % viac. Najčastejšou formou sociálne zodpovedných investícií sú v oboch krajinách sociálne investície, častokrát v kombinácii s filantropickou

činnosťou. Pozitívne je, že sú to najmä osobné motívy, ktoré podnecujú tento druh investovania, čo odzrkadľuje, že podniky sú vo väčšine prípadov stotožnené s myšlienkou spoločensky zodpovedného podnikania a jednotlivé aktivity vykonávajú na základe osobného presvedčenia. Z prieskumu vyplýva, že objem vynaložených finančných prostriedkov je v Rakúsku oveľa väčší než na Slovensku. V oboch krajinách sa za najväčšiu prekážku tohto druhu investovania pokladá nedostatok finančných prostriedkov. Tento problém by mohli podniky riešiť zameraním sa na finančne nenáročné zodpovedné aktivity, ako je podnikové dobrovoľníctvo či spolupráca s inými podnikmi na rovnakých projektoch.

Kľúčové slová: Sociálne investície. Sociálne zodpovedné investovanie. Spoločensky zodpovedné podnikanie.

Použitá literatúra

1. ADAM, A. M., SHAVIT, T. 2008. How Can a Ratings-based Method for Assessing Corporate Social Responsibility Provide an Incentive to Firms Excluded from Socially Responsible Investment Indices to Invest in CSR? In *Journal of Business Ethics*, roč. 82, 2008, č. 4. ISSN 1573-0697, s. 899 - 905.
2. *A guide to the different types of social investing* [online]. 2014. Maximpact Ecosystems. [cit. 2016-03-25]. Dostupné na internete: <<http://maximpactblog.com/a-guide-to-the-different-types-of-social-investing/>>
3. BARTOŠOVÁ, Z., KALOUSOVÁ, P. 2005. Standard zodpovedná firma v ČR – mērení účinků investic na veřejně prospěšné projekty. In *Napříč společenskou odpovědností firem*. Kladno : Občanské sdružení AISIS, 2005. ISBN 80-239-6111-X, s. 42 - 45.
4. BRUNDTLAND, G. H. 1987. *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future* [online]. 1987. [cit. 2016-03-21]. Dostupné na internete: <<http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>>
5. BUSSARD, A. et al. 2005. *Spoločensky zodpovedné podnikanie. Prehľad základných princípov a príkladov* [online]. 2005. Nadácia Integra. [cit. 2016-03-28]. Dostupné na internete: <http://www.panet.sk/download/text_zodpovedne_podnikanie.pdf>
6. *European Responsible Investing Fund Survey 2015* [online]. 2015. KPMG. [cit. 2016-03-23]. Dostupné na internete: <<http://www.alfi.lu>>
7. *European SRI study 2008* [online]. 2008. Eurosif. [cit. 2016-03-28]. Dostupné na internete: <<http://www.eurosif.org/publication/view/european-sri-study-2008/>>
8. JEŘÁBKOVÁ, V., HARTL, J. 2003. *Společenská odpovědnost firem* [online] 2003. [cit. 2016-03-31]. Dostupné na internete: <<http://www.sof.cz>>
9. KRIGEROVÁ G. E., KERESTEŠOVÁ Z., KOLLÁR M., VAŠEČKA M. 2007. *Baseline Study on Corporate Social Responsibility Practices in Slovakia*, Dunajská Streda : Valeur, 2007. 62 s. ISBN 978-92-9504-274-2.
10. PAVLÍK, M., BĚLČÍK, M. 2010. *Společenská odpovědnost organizace*. Praha : Grada Publishing, 2010. 176 s. ISBN 978-80-247-3157-5.
11. PINNER, W. 2003. *Ethische Investments: Rendite mit „sauberen Fonds“*. Wiesbaden : Betriebswirtschaftlicher Verlag Dr. Th. Gabler, 2003. 274 s. ISBN 978-3-322-82470-7.
12. SCHMIDT, S., WEISTROFFER, CH. 2010. Responsible Investment. A new investment trend here to stay. In *Current Issues* [online]. Frankfurt am Main : Deutsche Bank

Research, 2010 [cit. 2016-03-21], s. 1 - 16. Dostupné na internete: <<https://www.dbresearch.com>>

13. *The Forum for Sustainable and Responsible Investment* [online]. [cit. 2016-03-17]. Dostupné na internete: <<http://www.ussif.org>>
14. ULSÖFER, G., BONNET, G. 2009. *Corporate Social Responsibility auf dem Finanzmarkt. Nachhaltiges Investment – politische Strategien – ethische Grundlagen*. Wiesbaden : VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2009. 238 s. ISBN 978-3-531-91792-4.
15. ZELENÝ, J. 2008. *Environmentálne manažérstvo a spoločenská zodpovednosť (organizácií)*. Banská Bystrica : Fakulta prírodných vied UMB, 2008. 163 s. ISBN 978-80-8083-690-0.

Adresa autoriek: Ing. Jana Sokolová, Ing. Lenka Hvolková, PhD., Ekonomická fakulta UMB, Tajovského 10, 975 90 Banská Bystrica; e-mail: jana.sokolova@umb.sk; lenka.hvolkova@umb.sk

Ročník 17 – číslo 2 – 2016
Volume 17 – Number 2 – 2016

EKONOMIKA A SPOLOČNOSŤ

Journal of Economics and Social Research

Vedecký časopis Ekonomickej fakulty
Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

*The Scientific Journal of the Faculty of Economics
Matej Bel University Banská Bystrica*

Slovakia

Ekonomika a spoločnosť

Vedecký časopis Ekonomickej fakulty Univerzity Mateja Bela

Cieľom časopisu je publikovanie vedeckých statí, diskusných príspevkov, informácií a recenzií zameraných na rozvíjanie ekonomickej teórie a praxe. Utvára priestor pre vedeckú a odbornú diskusiu o aktuálnych ekonomických a sociálnych problémoch na Slovensku a v európskom kontexte.

Journal of Economics and Social Research

Scientific Journal of Faculty of Economics, Matej Bel University

The journal is intended to publish scientific articles, information and reviews aimed at the development of economic theory and practice. It gives space for professional discussion on current economics and social problems in Slovakia and in European context.

Redakčná rada/Editorial Board

Viktória Bobáková, Ferdinand Daňo, Iveta Hajdúchová, Anna Križanová, Helena Kuvíková, Viera Marková, Pavlína Pellešová, Elena Šúbertová, Ján Zavadský, Emília Zimková.

Redakčný kruh/Editorial Circle

Malgorzata Bednarczyk, Uniwersytet Jagielloński Krakow (Polska), Jakub Fischer, Vysoká škola ekonomická Praha (Česká republika), Joachim Foltys, Politechnika Opolska (Polska), Grzegorz Golebski, Uniwersytet Ekonomiczny Poznań (Polska), Eva Horvátová, Ekonomická univerzita Bratislava (Slovensko), Almira T. Yusupova, Novosibirsk State University (Russia), Anastasios Karasavoglou, Kavala Institute of Technology (Greece), Květa Kubátová, Vysoká škola ekonomická Praha (Česká republika), Ján Lisý, Ekonomická univerzita Bratislava (Slovensko), Galina Mladenova, University of National and World Economy Sofia (Bulgaria), František Ochraňa, Univerzita Karlova Praha (Česká republika), Václav Řepa, Vysoká škola ekonomická Praha (Česká republika), Peter Sakál, Slovenská technická univerzita Bratislava/Tnava (Slovensko), Jan Široký, VŠB – Technická univerzita Ostrava (Česká republika)

Editor/Editor-in-Chief

Marian Gúčík

Toto číslo vyšlo v decembri 2016. Časopis vychádza dvakrát ročne.

Evidenčné číslo MK SR EV 1054/08

ISSN 1335-7069

© Ekonomická fakulta UMB v Banskej Bystrici

Tajovského 10, 975 90 Banská Bystrica, IČO: 30232295

Printed in Slovakia

Pokyny pre autorov

Rukopisy prijíma redakcia. * State majú mať teoretický, teoreticko-aplikačný charakter zodpovedajúci zameraniu časopisu. Ich názov má byť stručný a výstižný. K statiam treba priložiť abstrakt v rozsahu 10-12 riadkov a uviesť 3-5 kľúčových slov. * Príspevok je potrebné označiť podľa klasifikácie JEL (www.aeaweb.org/journal/jel_class_system.html). * Rozsah state je 10 - 12 strán. Rozsah hodnotiacich recenzií 4 - 6 strán podľa rozsahu knihy. Rozsah informatívnych správ 4-5 strán. * Text musí byť napísaný v textovom editore MS WORD, typ písma Times New Roman 12, riadkovanie 1,5. * Citácie sa upravujú podľa ISO 690 a musia mať všetky náležitosti. Zoznam literatúry sa uvádza na konci článku a usporiada podľa abecedy. * Obrázky, grafy a tabuľky sa číslujú poradovým číslom priebežne. Matematické výrazy a vzorce majú byť napísané zreteľne a podľa zaužívaných zvyklostí.

Štruktúra state: názov článku, autor/autori, abstrakt a kľúčové slová v anglickom jazyku * JEL Classification * úvod * cieľ, materiál a metodika * výsledky a diskusia * záver * kľúčové slová (3-5) * grantová podpora * zoznam použitej literatúry. Adresa a kontaktné údaje autora/rov, e-mail.

State sú anonymne recenzované. Autori z externých inštitúcií hradia poplatok za publikovanie € 50,-.

Instructions for authors

Manuscripts are accepted by the editorial board. * Articles should be of a theoretical and applicable character corresponding with the character of the journal. Titles should be clear and concise. * Articles have to be accompanied by an abstract of 10 - 12 lines and 3-5 key words. * It is necessary to mark article according to the JEL classification (www.aeaweb.org/journal/jel_class_system.html). * The length of articles is about 10 - 12 typed pages, reviews 4-6 pages depending on the length of the book. Information are supposed to be 4-5 pages. * Text has to be typed in MS WORD, Times New Roman 12 (maximum 30 lines on a page). * Bibliographic citations are given according to ISO 690 and must include all necessary data. * References to literature are added at the end of the article and given in alphabetical order. * Pictures, graphs and tables are labeled in numerical order. Mathematical expressions and figures are to be typed in clear and obvious way.

Structure of the article: Title, author/authors, abstract and key words in english * JEL Classification * introduction * aim, material and methodology * results and discussion * conclusion * key words (3-5) * grant support * references. The author will give the exact address of his/her workplace, e-mail.

Reviews of articles are anonymous. Authors from other institutions pay a fee for publication € 50,-.

Recenzenti

Ing. Kamila Borseková, PhD., Ing. Zuzana Gajdošíková, PhD., prof. Ing. Marian Gúčík, PhD., doc. Ing. Vanda Maráková, PhD., doc. Ing. Pavlína Pellešová, Ph.D., Ing. Ivan Sedláčik, PhD., prof. Ing. Milota Vetráková, PhD., dr. hab. inž. Ewa Wszendybył-Skulska

Jazyková korektúra

prof. Ing. Marian Gúčík, PhD.

Technická spolupráca

Ing. Ivan Sedláčik, PhD.

Ekonomika a spoločnosť

Vedecký časopis Ekonomickej fakulty UMB, vychádza dvakrát ročne.

Adresa redakcie: Ekonomická fakulta UMB
Tajovského 10
975 90 Banská Bystrica

Telefón: 048/446 21 79

e-mail: ivan.sedliacik@umb.sk

Redaktor: Ing. Ivan Sedliacik, PhD.

Tlač: EQUILIBRIA s.r.o., Košice

ISSN 1335-7069

9 771335 706004